

Skalnica torfowiskowa *Saxifraga hirculus*.
Fot. Michał Przybylski

sluchali Roberta Stańko, który opowiadał o historii rezerwatu przyrody „Torfowisko Radość” (rezerwat powołano w czerwcu 2013 r.), działaniach ochronnych wykonywanych na jego terenie przez Klub Przyrodników oraz o występujących tutaj rzadkich gatunkach roślin, m.in. skalnicy torfowiskowej *Saxifraga hirculus*, którą udało się odnaleźć uczestnikom wycieczki.

Kolejnym punktem zwiedzania był kompleks wodno-torfowiskowo-leśny „Lisia Kępa”, gdzie prowadzącym był Nadleśniczy Nadleśnictwa Osusznica – Jarosław Czarniecki. Uczestnicy wycieczki przeszli pieszo ok. 8 km w obrębie kompleksu, gdzie mogli zobaczyć dwa obszary torfowisk mszarnych i jezior dystroficznych.

Ostatnim obiektem był rezerwat przyrody „Mehowiska Sulęczyńskie”, gdzie właścicielem części gruntów jest Klub Przyrodników (grunty wykupione w ramach projektu Life+), który wykonuje na terenie rezerwatu działania ochronne. Rezerwat przyrody obejmujący północną i środkową część kompleksu torfowisk został powołany w listopadzie 2014 r.

Wieczorem odbyło się uroczyste zakończenie Konferencji. Chętnych, którzy chcieliby dowiedzieć się czegoś więcej na temat poszczególnych obiektów zapraszam do odwiedzenia strony Klubu Przyrodników (<http://alkfens.kp.org.pl/>), gdzie zamieszczono przewodnik terenowy pn. „Torfowiska Pomorza – identyfikacja, ochrona, restytucja”.

Dziękujemy wszystkim Uczestnikom za udział w Konferencji i mamy nadzieję, że kolejne konferencje/warsztaty będą cieszyły się podobnym zainteresowaniem!

Pani prof. Janinie Jasnowskiej dziękujemy za aktywny udział w sympozjach terenowych i jeszcze raz składamy najserdeczniejsze życzenia – wszystkiego, co w życiu najpiękniejsze, zdrowia, szczęścia i pogody ducha z okazji wyjątkowego Jubileuszu!

Dorota Horabik

*Nawet strugi deszczu nie popsują wrażeń i nastroju...
– Pani prof. J. Jasnowska i R. Stańko. Fot. G. Grzejszcza*

Torfowiska alkaliczne Polski na XXVII International Congress for Conservation Biology w Montpellier

Fot.1.

Fot. Dorota Horabik

W ramach projektu LIFE11 NAT/PL/423 Ochrona torfowisk alkalicznych w młodoglacjalnym krajobrazie Polski północnej pracownicy Klubu oraz współpracownicy związani z realizacją projektu, w dniach 30 lipca – 8 sierpnia 2015, wzięli udział w 27. International Congress for Conservation Biology (Międzynarodowy Kongres Ochrony Przyrody – tłum. własne), który w tym roku odbywał się w połączeniu z IV European Congress for Conservation Biology i miał miejsce w Montpellier (Francja).

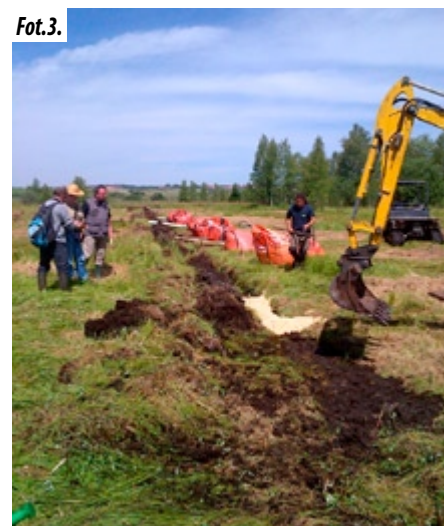
W wyjeździe wzięło udział 12 osób. Wyjazd i uczestnictwo w Kongresie połączone zostało z wymianą doświadczeń i nawiązywaniem współpracy oraz zebraniem dobrych praktyk ochrony torfowisk w innych projektach LIFE, wdrażanych w innych krajach.

Przypomnijmy, iż dwa lata temu w takim samym celu odwiedziliśmy projekty na Słowacji, w Austrii oraz we Włoszech. W czasie wyjazdu w 2015 roku, w drodze na Kongres, odwiedziliśmy projekt francuski LIFE13 NAT/FR/762 „LIFE Jura peatlands – Functional rehabilitation of the Jura mountains peatlands of Franche-Comté” (zachęcamy do odwiedzenia strony projektu: <http://www.life-tourbieres-jura.fr/>), a w drodze powrotnej z Kongresu, projekt niemiecki LIFE05 NAT/D/053 „ROSTAM – Rosenheimer master basin bogs” (zachęcamy do odwiedzenia strony projektu: <http://www.life-rostam.de/>).

Wyruszyliśmy w drogę 30 lipca bladym świtem. Celem było dojechać w jeden dzień w góry Jura we Francji (oddalone od Świebodzina, który był miejscem startu o 1100 km...). Droga okazała się łaskawa i wczesnym wieczorem dotarliśmy na miejsce noclegu. Tam spędziliśmy dwa dni zwiedzając tereny realizacji projektu. Następnego dnia – 31 lipca – spotkaliśmy się z naszym przewodnikiem – p. Emilie Calvar – koordynatorką projektu, która następnie poprowadziła nas w teren. Pierwszym miejscem, które odwiedziliśmy był teren eksperymentalnego odtwarzania torfowiska po dawnej kopalni torfu (fot. 1). „Torfowisko” zostało odtworzone w wyrobisku (a więc w zagłębieniu) torfu, zasłone gatunkami torfotwórczymi, ale także wrzosami, które w polskich warunkach raczej są postrzegane jako obce torfowiskom alkalicznym, a warunki wodne są kontrolowane za pomocą zainstalowanych drenów oraz przepustów, spuszczaćcych nadmiar wody z zagłębienia. Byliśmy zaskoczeni zastosowanymi metodami i trwała żywa dyskusja na temat efektów ekologicznych tak niewielkiej powierzchni odtwarzanego siedliska i kosztów ekonomicznych tych działań.

Fot. Dorota Horabik

Fot. Magdalena Makles

W dalszej części dnia naszym przewodnikiem była także przedstawicielka lokalnej gminy – partnera projektu, która opowiadała o działaniach podejmowanych przez gminę nie tylko w ramach projektów LIFE. Tu także byliśmy niezwykle poruszeni metodami stosowanymi na tym „torfowisku”... Budowa „zastawek” odbywała się poprzez wbijanie

Fot. Magdalena Makles

Fot. Dorota Horabik

szerokich desek w poprzek rowu za pomocą ciężkiego sprzętu budowlanego (fot. 2), a przestrzeń rowu pomiędzy tymi deskami była zasypywana trocinami sosnowymi. Następnie cała długość rowu była przykrywana murszem zgarniętym z najbliższego otoczenia rowu (fot. 3) i ugniatana za pomocą łyżki koparki na całej długości rowu (fot. 4).

Dalej zabrano nas do rezerwatu torfowiskowego leżącego na terenie gminy i zaprezentowano działania ochronne podejmowane na jego obszarze. Kolejnym punktem był rezerwat „Lac de Saint Point” – wyjątkowej wartości rezerwat torfowiskowy (fot. 5). Kolejnego dnia, 1 sierpnia rano, zwiedziliśmy miejsce renaturyzacji rzeki Lemme (fot. 6), a po południu ruszyliśmy w drogę do Montpellier.

Fot. Magdalena Makles

Fot.7.

Następnego dnia, 2 sierpnia, grupa rozdzieliła się, i każdy z uczestników przez kolejne dni (do 5 sierpnia), brał udział w tych sesjach Kongresu, które odpowiadały jego zainteresowaniom. Spotykaliśmy się na lunchu, podczas popołudniowych spacerów po mieście i na wieczornych spotkaniach przy kolacji i winie. W związku z tym, iż zakwaterowanie w czasie Kongresu mieliśmy w akademikach Uniwersytetu, na terenie miasteczka studenckiego, rytuałem stały się kolacje na świeżym powietrzu (fot. 7).

Jednak podstawowym celem naszego udziału w Kongresie była własna sesja posterowa na temat ochrony torfowisk alkalicznych w Polsce. Postery można ściągnąć ze strony internetowej projektu: www.alkfens.kp.org.pl, z zakładki PLIKI. Postery miały na celu zapoznać międzynarodową publiczność z osiągnięciami w zakresie ochrony torfowisk alkalicznych, ich charakterystyką i udzielić odpowiedzi dlaczego ich skuteczna ochrona jest tak ważna i jest przedmiotem starań tak Klubu Przyrodników, jak i innych podmiotów od wielu lat. Sesje posterowe w czasie Kongresu podzielone były na kla-

Fot.8.

syczne sesje posterowe, znane z konferencji naukowych oraz z „kącików tematycznych” tzw. Thematic Poster Exhibition (TPE), które traktowane były oddzielnie, jako swoiste mini sesje posterowe. TPE były osobno oznaczone w programie i wizualnie wyróżnione na terenie ogólnej powierzchni wystawowej

Fot.9.

1. "Alkaline fens resources in Poland" – Katarzyna Bociąg, Magdalena Makles, Dorota Horabik
2. "Ecohydrological studies as a base for alkaline fens conservation planning in Poland" - Lesław Wołejko, Ab P. Grootjans, Robert Stańko,
3. "Drawa Forest alkaline fens (history, ecohydrology – Miradz, Cieszynka, Bukowski Bagno) – Lesław Wołejko, Ab P. Grootjans, Robert Stańko
4. "Alkaline fens conservation in Southern Poland (specific problems: biodiversity of dispersed small fens)" – Dorota Horabik, Magdalena Makles
5. "Water conditions of selected alkaline fens in Poland" – Robert Stańko, Katarzyna Dziendziela
6. "Alkaline fens in agrienvironmental schemes in Poland" – Filip Jarzombkowski, Ewa Gutowska, Katarzyna Kotowska
7. "Rospuda fen case: Natura 2000 as protection tool against destructive investments" – Filip Jarzombkowski, Ewa Gutowska, Katarzyna Kotowska
8. "Recovery plan for Saxifraga hirculus in northern Poland – limitations and first results" – Joanna Bloch-Orłowska, Katarzyna Żółkoś, Elżbieta Cieślak
9. "Liparis loeseli in Poland: distribution, trend, conservation status" – Mirosław Szczepański, Filip Jarzombkowski
10. "Alkaline fens in Poland as a target of Natura 2000 management planning & impact assessment" – Paweł Pawlaczyk
11. "Hydro-geological and climatic conditions of development of alkaline spring-fed fens in Poland and their significance for the paleoenvironmental reconstruction" – Radosław Dobrowolski, Małgorzata Mazurek, Zbigniew Osadowski

Fot.10.

Fot. Dorota Horabik

(fot. 8, 9). Tematyka naszej TPE prezentowała się następująco:

6 sierpnia, z samego rana, znów ruszyliśmy w długą drogę powrotną do Polski. Po drodze zaplanowaną mieliśmy jeszcze wizytację projektu LIFE na południu Niemiec – w Rosenheim. Na miejsce dotarliśmy późno w nocy. 7 sierpnia z rana przywitał nas nasz przewodnik – Ralf, który przez cały dzień wraz ze swoimi dawnymi współpracownikami z projektu LIFE oprowadzał nas po miejscach realizacji działań (fot. 10). Za niezwykle pouczające i ciekawe uznaliśmy przygotowane w ramach projektu materiały edukacyjne, które mimo, iż co do zasady skierowane były do dzieci i młodzieży, zostały opracowane w sposób

przemawiający także do wyobraźni dorosłych.

Zaczęliśmy zwiedzanie od dawnej kopalni torfu, gdzie jako materiały edukacyjne wciąż stoją kolumny z „cegłami” torfowymi suszące się na słońcu. Kopalnia działała jeszcze na przełomie XX i XXI wieku! Zapraszamy także do obejrzenia materiału filmowego, nakręconego i złożonego przez jednego z naszych przewodników – p. Gerharda van Eyken, który znajduje się na naszej stronie www.alkfens.kp.org.pl. Film w zabawny sposób obrazuje efekty przygotowanych w ramach niemieckiego projektu LIFE materiałów edukacyjnych. Odwiedzaliśmy także miejsca renaturyzacji torfowisk i obszarów wodno-błotnych je otaczających.

Następnego dnia – 8 sierpnia – ruszyliśmy w dalszą drogę na południe, do Świebodzina. Pożegnaniom i podziękowaniom nie było końca...

Magdalena Makles

Fot. Ewa DREWNIĄK

Jesienne Spotkanie z Sadem

26 września 2015 r. w Stacji Terenowej w Owczarach odbyło się Jesienne Spotkanie z Sadem. To impreza, którą organizujemy co roku jesienią, żeby promować ochronę starych odmian drzew owocowych. Tradycyjne odmiany są bardzo szybko znikającym z naszego otoczenia elementem krajobrazu. W Stacji w Owczarach prowadzimy szkółkę, w której rozmnażamy lokalne stare odmiany i organizujemy warsztaty szczepienia.